

מידות הראי"ה, אהבה, ז בעזהש"י

"כְּשֵׁישׁ עַל הָאֲהָבָה מְנִיעוֹת וְסִתְרוֹת, בֵּין מִן הַטֶּבַע בֵּין מִן הַתּוֹרָה, הִיא מְזַדְּקֶת יוֹתֵר עַד שֶׁהִיא מִתְעַלָּה לְעֶצֶם הָאֲהָבָה הַיְ-לֵהִית, שֶׁבְּרָאָה כָּל הַיְצוּרִים, שֶׁהִיא מְחַיֶּה אוֹתָם בְּכָל עֵת"

"אֲהָבַת יִשְׂרָאֵל וְהַעֲבֹדָה שֶׁל הַסַּגּוֹרָא עַל הַכָּלָל וְעַל הַפְּרָטִים אֵינָנָה רַק עֲבֹדָה הַרְגִישִׁית לְבָדָה, כִּי-אִם מְקַצֵּעַ גְּדוֹל בַּתּוֹרָה, וְחֻמְמָה עֲמֻקָּה וְרַחֲמָה, רַבַּת הַעֲנָפִים, שֶׁכֹּלֵם צוֹמְחִים וְיוֹנְקִים מִלְּשֵׁד טַל אוֹר תּוֹרַת חֻסֵּד"

"כָּל מֵה שֶׁבָּא בְּדַבְרֵי תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָּב וְשֶׁבְּעַל-פֶּה, שְׂוִיכָל לְרַפּוֹת קֶצֶת אֶת הָאֲהָבָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל, אֶפְלוּ בְּנִשׁ לְרִשְׁעִים הַיּוֹתֵר מְחַלְטִים, הֵם נִסְיוֹנוֹת וּבְרוּרִים לְאָדָם אִיךְ שֶׁיַּעֲלֶה עַל מִדְּרָגָה עֲלִיוֹנָה שֶׁל אֲהָבַת הַשֵּׁם יִתְגַּבֵּד, עַד שֶׁיִּמְצָא לוֹ דֶּרֶךְ בֵּין הַסִּתְרוֹת כֵּלֵן, וְאֲהָבַת יִשְׂרָאֵל וְאֲהָבַת הַבְּרִיּוֹת תִּשְׁאָר בְּלִבּוֹ מֵיָה וְקִנְיַת בְּלֵא שׁוֹם גְּרַעוֹן וְכִפְיוֹק בְּעוֹלָם"

(הראי"ה קוק, אורות, אורות ישראל, ד; ד)

"ממקור החסד צריכה אהבת הבריות להתפרץ, לא בתור חוק מצוה, כי אז תאבד חלקה היותר ברור מזהרה, כי אם בתור תנועה נפשית פנימית עזה. והיא צריכה לעמוד בנסיונות קשים מאד, לנצח סתירות רבות, המפוזרות בצווי-מכשול במאמרים בודדים, בשטחיותן של כמה הלכות, ובהמון השקפות, הנאות מהצמצום שבחלק הנלוו של התורה, והמוסר הלאומי. אבל ברור הוא, שאך מתרחקת היא האהבה ממקורה הא-להי-קמול פְּרָחָה, והמקור הא-להי מופיע הוא את אורו על ידי צינורות התורה והמעשה, ועל ידי הצמצום הלאומי המיוחד. וזוה באה עבודת רוח גדולה, איך לקיים את כל הצינורות במעמדם, ועם זה ישאוב מימי החסד בטהרתם והרחבתם המקורית..."

(הראי"ה קוק, אורות הקודש, ג; שיח)

"...הַפְּחִינָה בְּדַבְרֵי הָעוֹלָם מְעוֹרֶרֶת הָאֲהָבָה, וְלִכֵּן צְרִיכִין אֲנוּ לְהֵאָרִיךְ בְּעֲנֵינֵי תְּפִינָה, כְּדִי לְעוֹרֵר הָאֲהָבָה. וְהַטַּעַם - כִּי הָעוֹלָם אֵינוֹ מִתְקִיִּים אֲלֵא עַל יְדֵי הַחֲסֵד, כְּמוֹ שְׁאֵמֵר הַכְּתוּב 'אִמְרָתִי עוֹלָם חֲסֵד וְנִבְנָה' (תְּהִלִּים פֶּס. ג), 'נִבְנָה' לֹא כְּתִיב אֲלֵא 'נִבְנָה', שֶׁלְעוֹלָם, בְּכָל יוֹם וְיוֹם, הוּא נִבְנָה עַל יְדֵי הַחֲסֵד... וּבִמְאֵמֵר זֶה יוֹבֵן מֵה שְׁאֵנוֹ אוֹמְרִים בְּתַפִּילַת וּבִמְאֵמֵר יוֹצֵר 'נִבְטוּבוֹ מִחֲדָשׁ בְּכָל יוֹם תְּמִיד מַעֲשֵׂה בְּרָאשִׁית', וְכֵן 'הַמְּחַדָּשׁ בְּטוּבוֹ בְּכָל יוֹם תְּמִיד [מַעֲשֵׂה בְּרָאשִׁית], כִּי יטוּבִי הוּא סוּד הַחֲסֵד הַנּוֹדֵעַ, וְאוֹר הַחֲסֵד הַנִּשְׁפָּע בְּכָל יוֹם לְחַדָּשׁ כָּל הַהוּיּוֹת שֶׁבְּעוֹלָם וְלֵתֵת לָהֶם קִיּוֹם... וְהֵינּוּ אוֹמְרֵנוּ 'כְּאֵמֹר 'לְעֵשָׂה אוֹרִים גְּדוֹלִים [כִּי לְעוֹלָם חֲסֵדוֹ] ' (תְּהִלִּים קלו. ז). וְהַפְּנִיָּה כִּי בְּפִסּוּק הַשְּׁמִיעֵנִי עֲנֵן הַחֲדוּשׁ בְּאוֹמְרוֹ 'לְעֵשָׂה אוֹרִים', וְהֵינּוּ שֶׁלְעוֹלָם הוּא יַעֲשֵׂה אוֹרִים גְּדוֹלִים מִטַּעַם 'כִּי לְעוֹלָם חֲסֵדוֹ', כִּי הַחֲסֵד הוּא הַמְּחַדָּשׁ וְעוֹשֵׂה אוֹתָם בְּכָל יוֹם. וּמִטַּעַם זֶה לֹא אֵמֵר הַכְּתוּב 'שֶׁעֲשֵׂה אוֹרִים גְּדוֹלִים, שֶׁהִיא מִשְׁמַע לְשַׁעֲבֵר, בַּעַת בְּרִיאַת הָעוֹלָם, אֲלֵא 'לְעוֹשֵׂה', שֶׁבְּכָל יוֹם וְיוֹם עוֹשֵׂה וּמְחַדָּשׁ..."

ואפשר שכדי שזכור ענין שטובו מתחדש בכל יום, שמוֹרָה שהוא יתברך ברא העולם יש מצין והוא מתדשו בכל יום, תיקנו רבותינו זכרונם לברכה עניני הברכות בְּשֵׁם ומלכות. הוי"ה על שהוא מְהִינָה החיות, וימלך, שהוא משגיח עליהם. כמלך המשגיח ומרחם על עבדיו כן הקדוש ברוך הוא משגיח על העולם - מאחר שהוא בראו - לתת לו קיום והעמדה לעולם ועד, שאין שפעו פוסק מהעולם רגע... ואומרנו 'בורא פרי' וכי הפונה היא גם כן על דרך זה, שאלמלא שפעו הנשפע לקיום הנמצאות לא היה נברא הפרי ההוא או הענין ההוא...

ובזה יתדבק בצד חסדו להיותו אוהב, כי האוהב מתדבק בצד החסד... כדכתיב 'רע אברהם אוהבי' (ישעיה מא, ח), (נאמר: 'אָהְבוּ אֶת ד' כָּל חַסִידָיו' (תהלים לא, כז) וכיוצא..."

(רבי אליהו די-וידאש, ראשית חכמה, שער האהבה, פרק ה)

"גדולי הנשמה אינם יכולים להיות נפרדים מן הפְּלִלוֹת היותר מקיפה, כל חפצם ושאפתם היא תמיד טובת הפלל כולו, הפלל במלוא רוחבו גובהו ועומקו. אמנם הפלל מלא הוא מפרטים אין חקר, מפרטים אישיים ופרטים חברתיים. אין הפלל מעוטר כי אם לפי מילואו בשלמותם של אישיו הפרטיים, ושל קיבוציו הקטנים והגדולים, המשלימים אותו. הפְּלִלוֹת העליונה, המשלימה כל, היא מונחת בתנועת דעת ד' ואהבת ד' היוצאת ממנה בהכרח, לפי גודל קנינה ועושרה. דעת ד' באהבה רבה, כשהיא מלאה את האור האמיתי שלה, לפי ערפה של כל נשמה כפי מה שהיא יכולה לשאת ולקבל, היא מבחקת באורה המוחלט את אהבת עולם, אהבת העולמים כולם, כל היצורים, וכל חוג החיים וההויה שלהם. אהבת ההויה כולה ממלאת את לב הטובים, החסידים שבְּרִיּוֹת ושבני-אדם, לאושר של הכל הם מצפים, לאורה ולשמחה של הכל הם מְיַחֵלִים, הם שואבים את אהבת כל ההויה, המְגוֹנֶנֶת בריבוי יצוריה, מאהבת ד' העליונה, מאהבת השלמות המוחלטת והגמורה של סיבת הכל, מחולל כל ומְסַיֵּה את כל. כשהאהבה יורדת מעולם האצילות לעולם הבריאה, היא יורדת בהתפרטותה לפרטי פרטים, לניגודים וסתירות, לצורך של צמצום ומיעוט ערך ואהבה, לכל פרט מיוחד בשביל פרט אחר, ולפרטים רבים בשביל אחרים הרבים, ולפרטים בכלל מפני כלליותם הכוללת. האספקלריא המאירה של האהבה עומדת היא ברום עולם, בעולם הא-להות, במקום שאין סתירות גבולים וניגודים, רק אושר וטוב, ורוחב באין תכלית. כשתולדתה, האהבה העולמית, יונקת ממנה, יש לה הרבה מטבֶּעָה, היא אינה טובלת גם בְּרִדְתָּה שום קמצנות וְנִעוּת-עֵין. כשהיא מוכרחת לצמצם את עצמה, היא מצמצמת את האהבה באהבה, גודרת את הטוב בטוב. משוקי אהבה הללו, כשהם רואים העולם, בְּיַחַד החי, מלא קנטוריות, איכות, רדיפות וניגודים, מיד הם עורגים להיות משתתפים בכל חייהם בשאיפות המביאות את הכללת החיים ואיחודם, שְׁלֹמָם וְשְׁלֹמָתָם. הם מרגישים ויודעים שקרבת-א-להים שהם עורגים אליה במלוא נשמתם, היא מובילה אותם רק להתאחדותם עם הכלל ובעד הכלל. כשהם באים לשרות האדם, ומוצאים פלוגות של עמים, דתות, כתות ושאיפות מנוגדות, הם מתאמצים בכל כוחם להכליל את הכל, לְאַחַד וְלְאַחַד. בחוש הרוחני הבריאה של נשמתם הזכה, המעופפת מעוף אלקי ממעל לכל מְצָרִים, מכירים הם, שהפרטים כולם צריכים הם להיות מלאים, שהצורות החברתיות היותר טובות צריכות להיות מתעלות, ומתכנסות עם כל אושר פרטיהן באור החיים השלמים. הם חפצים שיהיה כל פרט שמור ומתעלה, והפלל כולו מאוחד ומלא שלום. כשהם באים אל עַמָּם, וְלָבָם קשור בכל מעמק חייהם עם אושרו נְחָחוּ ועלויו... הם חפצים להתאחד עם האומה כולה, דווקא כולה בכללה, בכל מילואה וטובה"

(הראי"ה קוק, אורות הקודש, ב; תמב-תמג)